

Polska PISA pod lupą

(dodatek do numeru 2020/105)

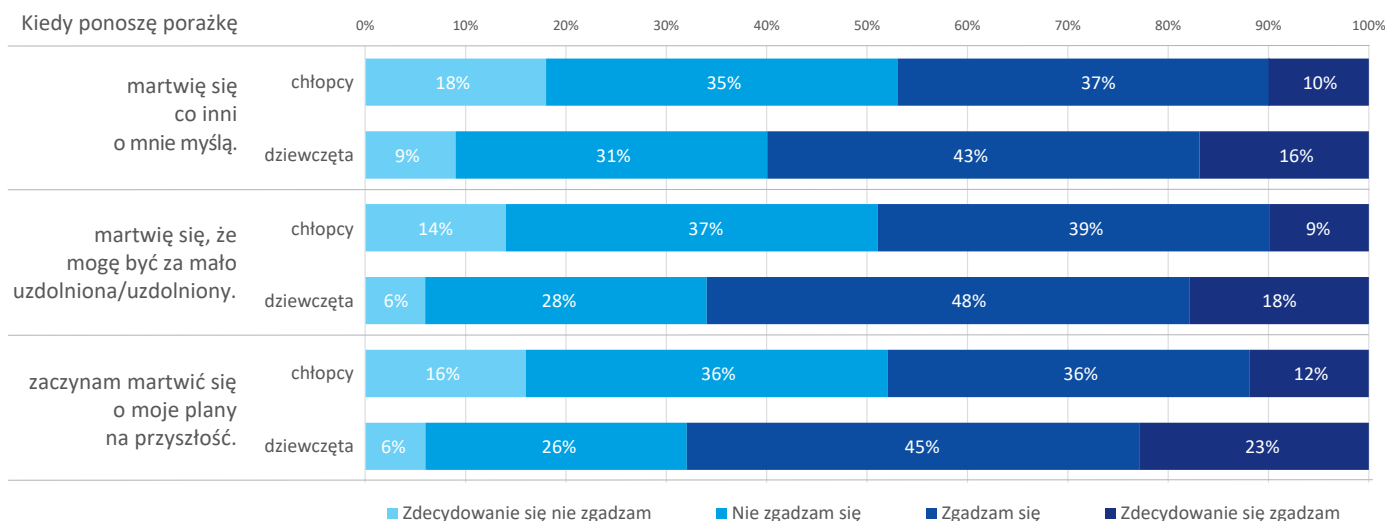

Czy chłopcy i dziewczęta mają podobne podejście do rywalizacji i ponoszenia porażek?

„PISA pod lupą” to tłumaczona na język polski seria publikacji OECD, w których poruszane są zróżnicowane tematycznie zagadnienia. Prezentowane wnioski opierają się na wynikach badania PISA obliczonych dla wszystkich krajów biorących udział w badaniu. W niniejszej serii „Polska PISA pod lupą”, stanowiącej materiał dodatkowy, w ramach poszczególnych zagadnień przedstawione są wyniki badania PISA obliczone tylko dla polskich piętnastolatków. Wyniki opracowane w niniejszym tekście dotyczą tematyki poruszanej w numerze 105¹.

Z badań PISA 2018 wynika, że chłopcy i dziewczęta inaczej reagują na porażki – w prawie wszystkich krajach

biorących udział w badaniu PISA, w tym i w Polsce, **dziewczęta częściej i w większym stopniu niż chłopcy deklarowały, że obawiają się porażek**. W Polsce średnio 68% dziewcząt zgodziło się ze stwierdzeniem, że poniesienie porażki sprawia, że zaczynają martwić się o swoje plany na przyszłość, blisko 66% – że martwią się, że mogą być za mało uzdolnione, a prawie 60% przejmowało się tym, co inni myślą o nich. Wśród chłopców odsetki te były o kilkanaście procent niższe - z każdym z dwóch pierwszych stwierdzeń zgodziło się tylko około 48% chłopców, a z trzecim 47%.

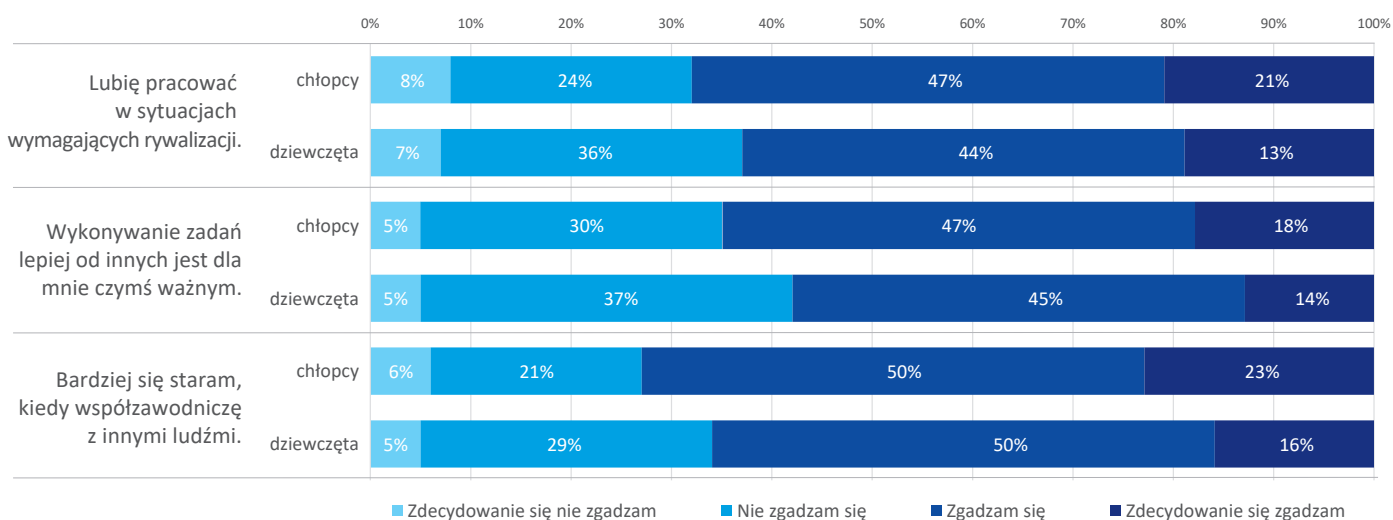
Wykres 1. Obawy przed porażką wśród polskich piętnastolatków ze względu na płeć.

Obliczenia własne na podstawie danych polskiej bazy danych PISA 2018.

¹ Givord, P. (2020), "Do boys and girls have similar attitudes towards competition and failure?", PISA in Focus, No. 105, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/a8898906-en>. Polskie tłumaczenie publikacji dostępne jest na stronie: <https://pisa.ibe.edu.pl>.

Podobne tendencje odnotowano również w nastawieniu do rywalizacji – w 64 z 79 krajów uczestniczących w badaniu PISA 2018, w tym i w Polsce, **dziewczeta zadeklarowały mniej pozytywny stosunek do rywalizacji niż chłopcy**. W Polsce średnio 68% chłopców i jedynie 57% dziewcząt zadeklarowało, że lubią pra-

cować w sytuacjach wymagających rywalizacji; 66% chłopców i 58% dziewcząt zgodziło się ze stwierdzeniem, że lepsze od innych wykonywanie zadań jest dla nich ważną kwestią; 77% chłopców i 66% dziewcząt stwierdziło, że starają się bardziej, kiedy współzawodniczą z innymi ludźmi.

Wykres 2. Podejście do rywalizacji wśród polskich piętnastolatków podział ze względu na płeć.

Obliczenia własne na podstawie danych polskiej bazy danych PISA 2018.

Co to może oznaczać w praktyce? Ekspertki OECD stawiają tezę², że nadmierne obawy przed porażką mogą skutkować obniżeniem ambicji i wybieraniem bezpieczniejszych, ale słabiej opłacalnych zawodów czy projektów, a z drugiej strony – większy komfort w sytuacjach wymagających rywalizacji może skutkować wyborem bardziej wymagających, ale jednocześnie bardziej satysfakcjonujących ścieżek edukacyjnych i zawodowych. Podkreślają oni również, że w kilku krajach różnica między płaciami w podejściu do rywalizacji jest jednak odwrotna, co

może sugerować, że **różnice w nastawieniu do rywalizacji nie są z góry określone i można, a nawet należy, wcześniej podejmować działania mające na celu wzmocnienie u dziewcząt pewności siebie i gotowości do konkurowania**. Niższy poziom pewności siebie wśród dziewcząt oraz ich dyskomfort związany z rywalizacją mogą bowiem tłumaczyć dominującą różnicę w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn oraz niedostateczną reprezentację kobiet na wysokich stanowiskach wśród dorosłych.

Opracowanie: Krzysztof Bulkowski, Wioleta Dobosz-Leszczyńska, Joanna Kaźmierczak, Alicja Weremiuk

Program PISA w Polsce prowadzi Instytut Badań Edukacyjnych.

Strona internetowa: www.pisa.ibe.edu.pl

Kontakt: pisa@ibe.edu.pl

² Ibidem